

ZPRAVODAJ

SOKOLSKÉ ŽUPY DR. JINDRY VANÍČKA

23. – 30. ZÁŘÍ 2021

OBSAH

---

	strana
ÚVODNÍ SLOVO	3
SOKOLSKÁ VŠESTRANNOST	
Odbor všestrannosti v přípravách na Sokolské Brno 2022	4
ZPRÁVY Z JEDNOT	
Sokol Brno-Řečkovice: Malé sokolské putování	5
Velikonoční hra	6
Sokol Brno-Královo Pole: Nacvičovali jsme Krokovku	8
Sokol Brno-Židenice: Výlety seniorek za soutoky	9
ZPRÁVY Z ČOS	12
NEKROLOGY	
Zemřela bývalá náčelnice ČOS Jarina Žitná	13
Zemřela sestra Zdenka Veselá ze Sokola Brno-Královo Pole	14
Zemřela sestra Vladimíra Potůčková, starostka Sokolské župy Slovácké	14
VZPOMÍNKA na sestru Marii Provazníkovou	15
Trocha HISTORIE	
Ženy a tělovýchova	16
Zajímavost z VIII. všesokolského sletu	17
O čem psaly Lidové noviny před 100 lety	17

ÚVODNÍ SLOVO

Milé sestry, vážení bratři, milí čtenáři!

S myšlenkou „*Chce-li být člověk člověkem, musí se ohlédnout za tím, co již bylo, aby se z chyb minulosti učil pro budoucnost*“ jsem letmo pročel naše minulé župní sokolské zpravodaje. Je třeba poděkovat všem, kteří toto krásné dílo a tuto dokumentaci tvoří. A protože již bylo mnohé napsáno, dovoluji si být tentokrát stručný.

Jsme v čase, který měl být naplněn závěrečnými přípravami tradiční akce „SOKOLSKÉ BRNO 2021“. Tento náš svátek sokolské všestrannosti, sportu i kultury se odkládá do roku 2022. Pandemie zastavila na dlouhý čas téměř veškerou naši činnost. V některých našich jednotách se i přes související vládní opatření našly náhradní formy občasného sokolského setkávání. Díky za tuto aktivitu!

Pandemická doba v naší župě i jednotách prověřila osobní kvality činovníků, zejména při řešení členských příspěvků a nájemní smlouvy pro župní kancelář. Velké poděkování patří všem našim činovníkům, kteří k těmto otázkám přistupují uvážlivě s velkou zodpovědností za **zachování našeho dobrého jména SOKOL**.

Závěrem Vám všem přeji pevné zdraví, příjemné prožití letních prázdnin. Věřím, že načerpáte mnoho nových sil a elánu do další naší velice pestré a společensky prospěšné sokolské činnosti.

„TUŽME SE A NAZDAR“!

Váš župní starosta

Ing. Jiří Růžička

V Ý Z V A všem členům Sokolské župy Dr. Jindry Vaníčka:

Přispívejte do župního zpravodaje, napište o akcích ve vašich jednotách a inspirujte ostatní! Svoje příspěvky posílejte na adresu

zvanickova@volny.cz nebo helena.ryskova@seznam.cz

*Helena Rysková,
župní vzdělavatelka*

V Š E S T R A N N O S T

Odbor všestrannosti v přípravách na Sokolské Brno 2022

Vážené sestry a vážení bratři,

úvodem si dovoluji citát: „*Velký je ten, kdo veliký má cíl, však větší je ten, kdo síly nepozbyl, když osud cesty překážkami zryl...*“.

Naši sokolskou cestu poznamenala covidová pandemie, ale sokolové měli vždy svůj velký cíl, za kterým šli, pro který bojovali a kterého si pak také užívali. S vervou sobě vlastní dokázali v minulosti nelehké překážky překonat, a tak věřím, že i my se s dopady pandemie popereme úspěšně. Budeme k tomu však potřebovat optimismus, nadšení a také spoustu energie, abychom se vrátili do našich sokoloven, na sportoviště a po tvrdé práci si mohli opět užívat společných setkávání a nezapomenutelných zážitků.

Jedna taková příležitost je před námi – v rámci projektu SokolGym 2022, který byl přesunut z roku 2021, nás čekají přípravy Sokolského Brna, které by se měly rozběhnout co nejdříve. Kromě Brna se chystají ještě další města, Ostrava, Pardubice a Plzeň.

Během zákazu sportování se uskutečnily on-line nácviky sletových skladeb, takže první přípravy ke skladbám již máme za sebou. Teď je na řadě pilná příprava cvičitelů a v září jsou pak již očekávány sokolovny plné těch, kteří prahnou po společném pohybu a vystoupení.

Malou upoutávkou na projekt SokolGym 2022 s mottem „*Roztančeme jaro společně se Sokolem*“ je „Krokovka“, tak neváhejte se do této výzvy zapojit!

Župní náčelnictvo plánuje po prázdninách uskutečnit tyto akce - pokud to situace dovolí:

- září – podzimní vycházka
- říjen – župní přebor ve šplhu
- listopad - TeamGym Junior/Malý TeamGym, malá oblast
- prosinec - Mikulášský kuželkový turnaj

S přicházejícím letním počasím se blíží prázdniny a dovolené, proto všem přeji příjemně, relaxačně i aktivně strávený čas a s plnou energií pak v tělocvičně na značkách!

Nazdar!

*Hana Kvapilová,
za náčelnictvo župy*

ZPRÁVY Z JEDNOT

SOKOL BRNO-ŘEČKOVICE

Malé sokolské putování za pohybem a poznáním

Protože letošní jarní prázdniny byly „díky“ současné epidemiologické situaci jiné než jindy, rozhodli jsme se připravit pro děti a jejich rodiče putování za pohybem a poznáním.

Nachystali jsme v Řečkovících pět zastavení, kde na účastníky čekalo celkem 6 úkolů – poznávání zvířat žijících v lese, květin rostoucích na lukách a polích, správné pojmenování tělocvičného náradí, vyluštění křížovky a samozřejmě nechybělo stanoviště sportovní všestrannosti. Aby mohli účastníci plnit úkoly, bylo potřeba vyzvednout si v sokolovně kartičku, mapku a popis úkolů. Jakmile děti získaly potřebné materiály, vydaly se se svým doprovodem na putování.

Jedno stanoviště bylo přímo u sokolovny – vyluštění křížovky. Cesta pokračovala kolem areálu Orel Řečkovice – zde bylo možné získat vědomosti o tom, jaké má Sokol „patero“, tedy co jednotlivá písmena (S-O-K-O-L) znamenají. Další stanoviště zavedlo účastníky na sokolské travnaté hřiště na ulici Prumperk, kde se poznávala zvířata a květiny. V areálu bývalého pivovaru za řečkovickou radnicí čekalo na účastníky stanoviště, kde museli správně pojmenovat tělocvičné náradí.

Poslední zastavení jsme udělali v Zamilovaném hájku. Zde byla nachystaná opičí dráha – „přelez či prolez, přeskoč, proběhni a udrž rovnováhu“.

Celé putování bylo zakončeno opět v sokolovně. V předem stanovených dnech a časech si účastníci za splnění všech úkolů vyzvedli diplom a malou odměnu.

Putování bylo možné absolvovat v průběhu celého týdne jarních prázdnin, tj. 20. - 28. února. Záleželo pouze na každém, zda projde trasu za jedno dopoledne či odpoledne nebo si plnění úkolů rozdělí. Také vydávání kartiček jsme rozdělili do více dní. Zájem o putování byl obrovský. Dokonce bylo potřeba kartičky a mapky v průběhu týdne dotisknout.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o veřejnou akci, potěšila nás i hojná účast nečlenů Sokola. Kladné ohlasy spokojených účastníků s dotazy, jestli opět uděláme nějakou "distanční" aktivitu pro malé cvičence a jejich doprovod v našem krásném okolí, nás povzbudila k zamyšlení něco dalšího zrealizovat.

Naši cvičenci nám cvičitelům moc chybí. Všichni doufáme, že bude lépe a že se snad v brzké době opět sejdem.

*Irena Zahradková a Eva Janovská,
Sokol Brno-Řečkovice*

Velikonoční hra – Hon za vajíčky

Letošní Velikonoce byly opět poněkud "jiné". Vzaly jsme to jako výzvu - nemůžeme mimo okresy, lidé nikam nepojedou, pojďme a ukažme jim krásy našeho nejbližšího okolí!

Po úspěšné akci „Malé sokolské putování za pohybem a poznáním“ jsme v naší tělocvičné jednotě nachystali další venkovní hru. Zúčastnit se mohli nejen naši cvičenci, ale i další lidé, kteří se rádi hýbou v přírodě, projdou se, projedou na kole nebo proběhnou.

Tentokrát jsme hru situovali do našich krásných Řečkovic a sousedních Medlánků. Celá hra byla pojata jako orientační běh. Jejím principem bylo podle připravené mapy projít jednotlivá a v mapě zaznačená očíslovaná stanoviště. Na každém z nich bylo jedno velké písmeno a u toho razítko. Písmeno a razítko zaznačili hráči do připravené tabulky. Bylo třeba nasbírat všechna písmena a razítka. Správně seřazená písmena pak tvořila tajenku.

Hra začínala na Zelený čtvrtek 1. dubna a končila na Velikonoční pondělí, kdy si v podvečer za stanovených hygienických opatření mohli úspěšní účastníci přijít do sokolovny pro odměnu za splněný úkol. A protože to byl hon za vajíčky, hlavní odměna byla velikonoční vajíčko s překvapením. K tomu udělaly dětem radost také medaile, omalovánky, pexeso - co si kdo vybral.

To, že se hra líbila, jsme poznali na veselých tvářičkách dětí a moc nás potěšilo poděkování od rodičů, kteří děti doprovázeli.

Jsme rádi, že se nám i tato hra podařila. Protože máme v naší jednotě bezva partu prima lidí, která funguje i "distančně", určitě tato hra není poslední.

Velké díky všem!!!

Irena Zahradková a Eva Janovská,
Sokol Brno-Řečkovice

---

*„Šampioni nevznikají v posilovnách.
Šampioni vznikají z něčeho, co mají hluboko v sobě –
z touhy, snu a vize.“*

Muhammad Ali

*„Existují tisíce způsobů, jak zabít čas,
ale žádný, jak ho vzkřísit.“*

Albert Einstein

Mens sana in corpore sano. (V zdravém těle zdravý duch)

SOKOL BRNO-KRÁLOVO POLE

Nacvičovali jsme Krokovku

Na výzvu ČOS vybídla starostka královopolského Sokola vedoucí žákyň Věru Matouškovou a Markétu Tichou, aby se pokusily nacvičit „Krokovku“. Ráda se připojila i děvčata z oddílu akrobatického rokenrolu s vedoucí Janou Vincencovou a jeden žák (*sedí na stromě*). Už bylo docela teplé počasí a děvčata mohla trénovat venku. Našli jsme pěkné místo v Králově Poli nad skálou, kde se dříve lámal kámen.

Všem se akce moc líbila, přišlo i několik rodičů a na závěr se mohly opéct špekáčky. Žákyně teď chodí cvičit na hřiště nebo do parku na koloběžky.

*Eliška Šrubařová,
starostka T.J. Sokol Brno-Královo Pole*

SOKOL BRNO-ŽIDENICE

Výlety seniorek za soutoky

NA BŘEHU ŘEKY SVRATKY

*Na břehu řeky Svatky kvete rozrazil,
na břehu řeky Svatky roste nízká tráva,
rád chodil jsem tam denně, koupal se a snil,
na břehu řeky Svatky kvete rozrazil
a voda je tu těžká, chladná, kalná, tmavá.*

Vítězslav Nezval (Chrpy a města)

Již řadu let chodíme týden co týden na výlety do brněnského okolí, přijaly jsme proto **Jarní výzvu** Odboru všestrannosti České obce sokolské „**SOKOLSKÉ SOUTOKY**“. Rozhodly jsme se pro soutoky s řekou Svatkou.

Svatka je největší přítok Dyje a hlavní tok protékající městem Brnem. Pramení na Vysočině pod Žákovou horou v nadmořské výšce 772 m n. m., po 174 kilometrech ústí do vodní nádrže Nové Mlýny na řece Dyji v nadmořské výšce 163 m.

V rámci sokolské **Jarní výzvy 2021** jsme prošly a zaznamenaly šest přítoků Svatky. Braly jsme to proti toku řeky, úsek od Rajhradu přes Brno a Veverskou Bítýšku do Předklášteří u Tišnova.

Na první výlet jsme se vydaly do Rajhradu a cestou do Přízřenic zdokumentovaly soutoky s Bobravou a Svitavou. Říčka **Bobrava** pramení v lesích západně od Domašova v nadmořské výšce okolo 500 m. Po celé své délce teče převážně jihovýchodním směrem. U Popovic se zprava vlévá do Svatky v nadmořské výšce 187 m. Na dolním toku je hluboké údolí Bobravy chráněno jako Přírodní park Bobrava.

Dvě významné brněnské řeky, Svatka a Svitava, se stékají jižně od Brna u Přízřenic, v sousedství OC Olympia a zábavního parku. **Svitava** se zleva vlévá do Svatky a zde končí její tok dlouhý 97 km. Svatka dál pokračuje až do vodní nádrže Nové Mlýny na řece Dyji. Z centra Brna vedou podél obou řek cyklotrasy až k soutoku.

Soutok Svatky s Bobravou

Jez na Svatce

Občerstvení na cestě

Soutok Svratky a Svitavy

V brněnské čtvrti Komárov je levým přítokem Svratky **Ponávka**. Jde o původní tok říčky Ponávky, do níž byl později zaústěn tzv. Svitavský náhon. Nedaleko se nachází biotop s koupalištěm a dalšími sportovišti, a také minizoo Jižanský dvorek, kde je k vidění kolem 40 zvířat – koně, osli, ovce, kozy, prasata, husy, slepice.

Jižanský dvorek

Soutok Svratky a Ponávky v Komárově

Naše další výprava za soutoky směřovala z Hradčan přes kopec Sokolí do Veverské Bítýšky, kde se do Svratky vlévá **Bílý potok**. Teče v hlubokém údolí přírodního parku *Údolí Bílého potoka* a ve Veverské Bítýšce ústí zprava do Svratky v nadmořské výšce 235 m.

Soutok s Bílým potokem

Za posledními dvěma soutoky jsme se vydaly do Dolních Louček, a podél říčky Loučky, také nazývané Bobrůvka, šly do Předklášteří u Tišnova.

V Předklášteří se do Svratky vlévá zprava říčka **Loučka**, zleva, pod Květnicí, potok Besének. **Besének** byl v minulosti považován za zlatonosný potok a kopec Květnice, přírodní památka, je významnou mineralogickou lokalitou, jsou zde mj. naleziště ametystu. Lidová poezie o tom praví: „Květnice hora, Besének voda, dražší než celá Morava.“

Navštívily jsme soutoky Svratky s jejími šesti přítoky, které jsou nám nejbliž. Trasu jsme prošly od jihu, tedy proti proudu. První výlet byl z Rajhradu do Přízřenic (*Bobrava a Svitava*), ten druhý z Pisárek podél Svratky do Komárova (*Ponávka*), třetí z Hradčan do Veverské Bítvy (*Bílý potok*) a poslední z Dolních Louček do Tišnova (*Loučka a Besének*).

Byly to hezké jarní výlety v překrásném okolí Brna.

*Helena Ryšková,
Sokol Brno-Židenice*

ZPRÁVY ČOS

Zapojte se do Noci sokoloven!

Už 7. ročník Noci sokoloven proběhne **25. června 2021**. Nebo alespoň v to pevně doufáme. Každopádně jsme se už pustili do organizování tohoto celorepublikového dne s tělocvikem, lidmi, historií a architekturou Sokola – dne se sokoly v sokolovnách.

Také letos jsme vymysleli společné téma pro všechny zúčastněné jednoty. Zajímá vás jaké? Navštivte stránky pro organizátory <https://prosokoly.sokol.eu/noc-sokoloven>

Anebo se rovnou přihlaste pomocí Google formuláře: <https://1url.cz/@nocsokoloven>

#BeActive Sokol spolu v pohybu 2021

Přihlaste se do **#BeActive Sokol** spolu v pohybu **23. – 30. 9. 2021!** Registrace tohoto projektu, který se snaží propojovat lidi téměř všech věkových kategorií pomocí pohybových aktivit napříč celou Českou republikou, již začala.

Sokol spolu v pohybu bude propojen s Evropským týdnem sportu (EWOS). Významnou součástí tohoto týdne sportu je také **#BeActive Night**, která připadá **na sobotu 25. 9. večer**. Pro tento den je připravena **výzva na večerní překonání co nejdelší vzdálenosti** libovolnou formou, jako je například běh, pochod, orientační závod nebo pohádkový les.

Téma letošního ročníku bude zaměřeno na prezentaci disciplín Sokolského odznaku zdatnosti (SOZ) pro žactvo.

Informace naleznete na stránkách <https://www.sokol.eu/projekt/sokol-spolu-v-pohybu> a přihlásit se můžete pomocí Google formuláře nejpozději **do 25. 6. 2021!**

SokolGym se odkládá na rok 2022

Vedení České obce sokolské po poradě s župními organizátory jednomyslně rozhodlo o přesunu největší letošní sokolské akce SokolGym 2021 na rok 2022.

„Současná protiepidemická opatření neumožňují společnou přípravu cvičenců na jednotlivá vystoupení ani nezaručují možnost konání tak rozsáhlé akce v připravovaných termínech - květen až červen. Veškeré vynaložené úsilí včetně finančního zajištění přesuneme na příští rok. Nyní se můžeme věnovat přípravě cvičitelů k nácviku hromadných skladeb alespoň formou online nácviků,“ uvádějí náčelnice České obce sokolské Anna Jurčíčková a náčelník Petr Svoboda.

NEKROLOGY

Zemřela bývalá náčelnice ČOS sestra Jarina Žitná

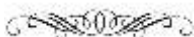

Ve věku 88 let zemřela
17. února 2021 bývalá náčelnice
České obce sokolské a
Světového svazu sokolstva
sestra **Jaroslava Žitná**.

Mezi sokoly byla Jarina – jinak jí nikdo neřekl – legendou. Narodila se 20. ledna 1933 v Praze a od roku 1945 žila v Liberci. Vyrůstala v sokolské rodině a od 15 let působila jako cvičitelka v Sokole. Velmi aktivně se angažovala při obnově Sokola v roce 1968. V roce 1989 se podílela na znovuoživení tělocvičných jednot Sokolské župy Ještědské. V lednu 1991 byla zvolena náčelnicí České obce sokolské (ČOS) v Praze. Současně vykonávala funkci náčelnice Světového svazu sokolstva. Osobně řídila tři všesokolské slety v Praze v letech 1994, 2000 a 2006. Byla autorkou mnoha hromadných skladeb ať už pro spartakiády (vzpomeňme na fenomenální Poupata na hudbu Michala Davida) nebo později všesokolské slety. Za své sportovní výkony v turistice obdržela titul Mistrovská třída. Zúčastnila se i několika zahraničních miniexpedic na Island, Špicberky a do Grónska, které většinou připravila a vedla.

Sestra Jarina Žitná byla učitelkou na ZŠ Vrchlického v libereckých Pavlovicích. Je také držitelkou ocenění Osobnost Libereckého kraje.

Hezkou vzpomínku mají sestry a bratři ze Sokola Telnice, když v prosinci 2012 Jarina Žitná Telnici navštívila. V rozhovoru, kterého se zúčastnili starosta obce bratr František Kroutil, bratr Jiří Netolický a sestra Eva Kořalníková, padaly otázky hlavně na to, jak vznikají skladby pro hromadná cvičení a Jarina ochotně odpovídala. Po své návštěvě poslala Jiřímu Netolickému, který byl jejím hlavním hostitelem, dopis s poděkováním:

"Ráda vzpomínám na svůj pobyt v Telnici - to byla skutečná ukázka sokolské pospolitosti. Jela jsem v podstatě mezi neznámé lidi, a přece jsem tam byla doma a cítila se doma. A tak by to mělo vypadat v celém sokolském hnutí. Bratrství a sesterství totiž nemůže a nesmí být pouze prázdným slovem. Ještě jednou děkuji za svůj pobyt u vás, protože to byla posila, kterou každý z nás alespoň občas potřebuje."

Milá Jarino, děkujeme!

Helena Ryšková,
župní vzdělavatelka

Zdroj: Časopis Liberecká drbna
F. Kroutil a J. Netolický, Sokol Telnice

Smutná zpráva

Oznamujeme, že dne 25. ledna 2021 zemřela
sestra **Zdenka Veselá**,
dlouholetá členka Sokola Brno-Královo Pole. Bylo jí 92 roků.

Zdenka Veselá se narodila 5. října 1928 ve Vsetíně. Vystudovala VUT, kde i pracovně působila. Sokolský slib složila na XI. všesokolském sletu v roce 1948. Po obnovení Sokola v roce 1990 se aktivně zapojila do naší jednoty. Spolu s manželem byla autorkou několika sokolských výstav, vedla Věrnou gardu sokolů. Cvičila na řadě župních sletů i na všesokolských sletech v Praze. Pro Sokol pracovala Zdenka s láskou, v letech 2000–2012 byla vzdělavatelkou královopolské jednoty. Budeme na ni s vděčností vzpomínat.

Čest její památce

Výbor T. J. Sokol Brno-Královo Pole

Oznamujeme všem sestrám,
bratřím, přátelům a známým,
že dne 5. dubna 2021
nás navždy opustila

sestra **Vladimíra Potůčková**
starostka Sokolské župy Slovácké

Předsednictvo Sokolské župy Slovácké

Vzpomínka na sestru Marii Provazníkovou (1890 – 1991)

Marie Provazníková se narodila 24. října 1890 v Praze-Karlíně. Od svých dětských let cvičila v Tělocvičném spolku paní a dívek pražských (*založen 1869*), kde byla brzy také cvičitelkou.

Absolvovala dívčí gymnázium a poté studovala na Karlově univerzitě, kde složila svoji první zkoušku z tělocviku. Univerzitní studia ukončila v roce 1918 a učila pak na dívčím gymnáziu v Praze.

Ve svých 28 letech se Marie Provazníková stala členkou náčelnictva ČOS, náčelnicí byla zvolena v roce 1931 a zůstala jí až do doby, kdy byla v Protektorátu Čechy a Morava činnost Sokola zastavena.

Po válce v roce 1946 byla zvolena náčelnicí *Mezinárodní gymnastické federace (FIG)* a spolupracovala na přípravách OH v Londýně. V roce 1948 byla opět zvolena náčelnicí ČOS a připravovala XI. všesokolský slet v Praze. Na OH v Londýně vedla československé družstvo gymnastek, které i přes tragickou událost – úmrtí Elišky Misákové – získalo zlatou medaili. Místo návratu z Londýna domů zvolila Marie Provazníková exil a stala se tak prvním politickým uprchlíkem z olympijských her.

V začátcích našla útočiště v Londýně, ale brzy se odstěhovala do USA. Zde pracovala jako učitelka tělesné výchovy. V roce 1950 se stala náčelnicí Americké obce sokolské a náčelnicí Sokolstva v zahraničí. Byla jí až do svých 90 let.

Znovuobnovení České obce sokolské v roce 1990 přivítala vlastnoručně psaným pozdravem, který byl zveřejněn v novém vydání Tyršova ideového programu *Náš úkol, směr a cíl*, který byl hrazen z peněz darovaných Marií Provazníkovou: „*Zdar Sokolu Tyršovu a Masarykovu. Vaše Marie Provazníková*“

Zemřela v USA před třiceti lety, 11. ledna 1991, v nedožitých 101 letech. V roce 1992 jí v Praze bylo uděleno státní vyznamenání in memoriam Řád TGM III. třídy. V mnoha zemích se jí dostalo významné pocty. Např. Francie jí udělila Řád čestné legie, který uděluje spíše francouzským občanům a většinou mužům.

Urna s jejím popelem byla v roce 1991 převezena domů do Československa a uložena do společného sokolského hrobu ve strašnickém krematoriu v Praze. I díky sestře Marii Provazníkové žil náš Sokol i ve světě a dále žije. Čest její památce!

Zdroj: Wikipedie

Telnický zpravodaj č. 2/2021 (Eva Kořalníková)

(HR)

Trocha HISTORIE

Ženy a tělovýchova

Ženy a tělovýchova? Ach, to bylo řečí a rozepří! Řadu let po založení Sokola (1862) do jeho jednot ženy nesměly. Proti byl dokonce i Miroslav Tyrš, vymlouval se, že by to bylo proti stanovám, nejspíš se však ztotožňoval s argumentací mužů, lékařů i novinářů: tělocvik není pro dívky zdravý, bere jim krásu, pevné svaly jsou leda pro mužatky. A pak, Sokol je založen na železné disciplíně, jaká je náladovým a hašteřivým ženám z principu nedostupná.

Ženy v čele s Klemeňou Hanušovou (1845-1918), příští duší hnutí, to vzaly oklikou: věnovaly se cvičení dětí, trénovaly několik klukovských a holčičích družstev. Teprve r. 1869, sedm let po vzniku Sokola, založily v sokolovně pod Vyšehradem první *Tělocvičný spolek paní a dívek*. To už Tyrš změnil názor a vzal ženy pod sokolskou ochranu. Pravidelných cvičení se brzy účastnilo i čtyřicet chovanek z Ústavu pro hluchoněmé. Čestnou předsedkyní klubu se stala vdova po Jindřichu Fügnerovi paní Kateřina, organizátorským duchem učitelka na dívčí škole, zmíněná Klemeňa Hanušová se svými sestrami. Když bylo r. 1890 otevřeno první dívčí gymnázium Minerva, zásluhou sportovkyň z Tělocvičného spolku, zejména slečen Hanušových, byla tato škola první, která zavedla tělocvik jako povinný předmět.

Ženská sokolská jednota byla založena až v r. 1898 a brzy nato 250 žen poprvé úspěšně předvedlo hromadná cvičení na veřejnosti, část dokonce na náradích. A do obecné chvály se znovu rozproudila mezi muži pře o to, zda se hodí, aby ženy takto ukazovaly těla. Výsledkem debat byl ženský sokolský úbor – decentní tmavomodré cvičební šaty.

To bylo hádek a řečí! I špetka nahoty je přece nestoudnost, povykovali tehdy cudní muži. Odhalená stehna snad? No toto! A tak vznikl tmavomodrý sokolský kroj pro ženy, vlastně spíš společenské šaty...

Roku 1902 ženy prvně vystoupily na IV. vše-sokolském sletu s tak obrovským ohlasem, že musely cvičení opakovat. Káravé řeči konečně umlkly. Před 1. světovou válkou už v Sokole cvičilo přes 20 000 žen (a 120 000 mužů). Dokonce zasedly i v předsednictvu Sokola, ale právo volit jim muži nepřiznali. Načež vypukla válka a rakouská vláda Sokol jako nebezpečnou „polovojenskou organizaci“ zakázala. K témuž kroku jednou sáhnu hitlerovci a komunisté...

(HR)

Zdroj: Petr Hora-Hořejš: *Toulky českou minulostí*, 13. díl, str. 43 (VIA FACTI 2012)

Zajímavost z VIII. všesokolského sletu:

Nerealizovaná slavnostní hra na Vltavě – SLOVANSTVO BRATRSKÉ

Návrh plakátu Alfonse Muchy

je prakticky to jediné, co se zachovalo z nerealizované podívané roku 1926

Před 95 lety, v červenci 1926, se v Praze uskutečnil VIII. všesokolský slet, jehož součástí se měla stát historická hra na Vltavě.

Podle plánu se měly na vltavských ostrovech uspořádat živé výjevy a historické obrazy, které měly sledovat tisíce diváků z obou vltavských břehů.

Celá podívaná měla probíhat ve čtyřech dnech. Hned první den došlo málem k velkému neštěstí. Náhlý poryv silného větru od sebe odtrhl čluny s účastníky, rozkolísal je a vyvolal paniku. Katastrofě se podařilo zabránit jen o vlásek. Z bezpečnostních důvodů byla další představení zrušena.

VIII. všesokolský slet však pokračoval ve svém programu včetně více než tříhodinového defilé československých i zahraničních sokolů.

(HR)

O čem psaly Lidové noviny před 100 lety

Židenice - Ottakring 0 : 3 (0 : 2)

Hráno včera v Židenicích. Hosté hráli velmi rychlý a technicky vespělý football. Domáci se třemi náhradníky podali průměrný výkon. Brankař neměl den a svým nevčasným vylákáním zavinil dvě branky. Hráno rychle, ostře, ale fair. Boj byl střídavý. Domáci zahodili několik pěkných chancí, mezi nimi i penalty. Soudce Rotter. Návštěva slabá.

Boj proti krátkým sukním v Maďarsku

Sdružení maďarských ženských spolků se usneslo požádat vládu o rázné potírání nemravnosti. Aby bylo dosaženo účelu, mají strážníci zadržeti na ulici každou ženu a dívku, která má krátké sukně. „Necudné“ ženy mají pak býti policejně trestány. Strážníci mají nositi hole s mírou. Každá žena, jejíž sukně se začínají ve větší výšce nežli 25 cm od země, má býti zaznamenána, ježto se prohřešila proti veřejné mravopověstnosti.

Zdroj: Lidové noviny, květen 2021.